

Ніва

ТЫДНЁВІК БЕЛАРУСАЎ У ПОЛЬШЧЫ

ЮРЫ ТУРОНАК 8

<http://niva.iig.pl>
redakcja@niva.iig.pl

№ 1 (2590) Год LI

Беласток, 1 студзеня 2006 г.

Цана 2,00 зл.

Пракуратура ў Седльцах склала акты абвінавачання — абвінавачваюцца таксама ахвяры, у тым ліку хлопец падстрэлены ў Сэрпэліцах і другі — цяжка пабіты бейсбольнай палкай...

- 4 -

Гэта ашарашвае — так найбольш далікатна выказваюцца маладыя людзі з Мілейчыч, якіх летам пабілі ў адпачынкавым асяродку ў Сэрпэліцах над Бугам. Вядучая справу Пракуратура ў Седльцах склала акты абвінавачання і паставіла абвінавачанні. Абвінавачваюцца таксама ахвяры, у тым ліку хлопец падстрэлены ў Сэрпэліцах і другі — цяжка пабіты бейсбольнай палкай, які ўвесь час праходзіць рэабілітацыю.

Некалькі тыдняў таму шэф сядлецкай пракуратуры Роберт Вянкевіч інфармаваў „Ніву”, што пастаўлены абвінавачанні падазронаму ў справе пабоў жыхару Седльцаў. Нічога, аднак, больш ён не хацеў сказаць. Пан пракурор, аднак, заявіў, што не прымянілі ў адносінах да яго ніякага засцерагальнага сродка. У чацвер, 22 снежня, заявіў ён, што на днях рыхтуецца рашэнне аб накіраванні акта абвінавачання ў суд супраць шасці асобам, таксама супраць жыхароў Седльцаў, якіх мілейчукі абвінавачваюць у нападзе.

У гэтай справе пісалі мы тройчы. 29 ліпеня пару сяброў з Мілейчыч выбраліся былі ў асяродак „Партнёр” у Сэрпэліцах. Як раскажваюць, познім вечарам некалькі з іх выйшлі па-за тэрыторыю асяродка, у пошуках дыскатэкі. Калі вярталіся, заатакавалі іх трох рослых мужчын, больш-менш іхняга ўзросту. Пасля зачэпак тыя пачалі іх біць рукамі і бейсбольнымі палкамі. Адзін з бандытаў прыклаў мілейчуку да жывата ружжо. Калі хлопцы сталі ўцякаць, у іх напрамку сралялі. Схаваўшыся ў доміку, паведамлі хуткую дапамогу. Карэта хуткай дапамогі забрала найбольш пацярпелых. Толькі тады адзін з мілейчукоў заўважыў, што ў яго падстрэлены бок. Пасля прыезду на месца паліцыі з Лосіц ахвяры нападу са здзіўленнем убачылі, што разам з паліцыянтамі ў форме з’явілася двух цывільных; у адным з іх адзін з хлопцаў распазнаў бандыта, які прыкладваў яму да жывата ружжо. Як казалі „Ніве” пацярпелыя, у допытах у „Партнёры”, зараз пасля інцыдэнту, прымалі ўдзел абодва цывільныя. Што цікавае, лосіцкая паліцыя пачала пошукі гільзаў ад выстрэленых патронаў праз шэсць дзён. Пракуратура ў Седльцах вырашыла адхіліць ад справы паліцыю ў Лосіцах. Падазраваўся ўдзел у інцыдэнце паліцыянта — гэтак меркавалі пацярпелыя. Пракуратура пацвердзіла факт прымянення зброі. Доказам на тое была хоць бы перадрукаваная намі даведка з судова-лекарскага агляду

Фота АЛЯКСАНДРА ВЯРБІЦКАГА

Справядлівасці хлопцам з Мілейчыч застаецца шукаць хіба толькі ў Бога (мілейчыцкая капліца на старых могілках)

Б’юць нашых

падстрэленага. Аднак, выключыла амаль ад самога пачатку разгляду справы ўдзел паліцыянта. Найцяжэй пацярпела наведла ў беластоцкай бальніцы вядучая допыты ў гэтай справе сядлецкая пракурор Лідзія Бэм. Візіт і роспыты працягваліся каля дзесяці хвілін.

Адзін хлопец праходзіць рэабілітацыю

У апошні час трох мілейчукоў, сярод іх двух найбольш пацярпелых, атрымалі павесткі на допыты ў Седльцах у якасці падазроных у злачынстве па 190 артыкуле Крымінальнага кодэкса. Выступіў за гэта адзін з мужчын, якія на іх напалі. У гэтым артыкуле чытаем: „Хто пагражае іншай асобе здзяйсненнем злачынства на яе шкоду альбо на шкоду яе блізкай асобы, і калі тая пагроза выклікае ў тым, якому пагражаюць, абгрунтаваную апаску, што будзе яна выканана, падваргаецца штрафу, пакаранню абмежа-

ваннем свабоды альбо зняволеннем да 2 гадоў”. У час візіту ў пракуратуры аказалася, аднак, што мілейчукам пастаўлены абвінавачанні па 158 артыкуле: „Хто бярэ ўдзел у бойцы або пабоях, у якіх чалавек падваргаецца непасрэднай небяспецы страты жыцця або паслядоўнасці акрэсленай у 156 арт. пар. 1 альбо 157 арт. пар. 1, падлягае пакаранню абмежаваннем волі да 3 гадоў”. У 2 параграфу гэтага артыкула падкрэслена, што калі вынікам бойкі з’яўляецца цяжкое пашкоджанне здароўя чалавека, віноўніку пагражае зняволенне ад месяца да 8 гадоў.

Пракурор Вянкевіч тлумачыць:

— Пасля аналізу матэрыялаў і допытаў мы сцвердзілі, што гэта не былі пабоі, толькі бойка.

Дадаў таксама, што пракуратура забяспечыла ружжо:

— Мы гэта зрабілі, але сумняваемся ці гэта якраз тое ружжо, якое было прыменена. Здаецца, не тое.

Навошта тады яго забяспечвалі пракурор не патлумачыў.

Самае цікавае, што абвінавачанні пракуратура паставіла, хоць, як прызнаецца пракурор Вянкевіч, яшчэ не былі дапытаны ўсе ўдзельнікі інцыдэнту.

— Справа ў адным чалавеку з Мілейчыч.

Раіна Стэфанчук

3 Новым годам!

Рэдакцыя

Чарговы падарунак 2

Віктар САЗОНАЎ

Дык чаго дасягнуў Аляксандр Лукашэнка падобным пераносам выбараў? Вось тут і папаўзлі чуткі, размовы, меркаванні і аналізы. Дыяпазон іх вагаецца ад крайняга да яшчэ крайнейшага. Больш схільныя да палітычных прычын сцвярджаюць, што гэта звязана з датай правядзення парламенцкіх выбараў на Украіне (тыдзень розніцы з беларускімі выбарамі)...

„Турбота” аб мове 4

Я. Сычэўскі: Уся тая недэмакратычная атмосфера мае непасрэдна некарысны ўплыў на паводзіны беларускай грамадскасці на Беласточчыне ў справах краінавых нацыянальных і адукацыйных пытанняў маладога пакалення. [Пытанне: А, можа, перамагаючы баялівасць, ці не лепш было б дзеячам БГКТ адправіць сваіх дзяцей і ўнукаў на заняткі беларускай мовы, якія вядуцца ў Беластоку і на Беласточчыне? — рэд.]...

Беларускія дні 5

Аляксей МАРОЗ

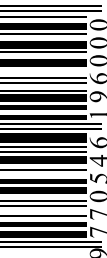
17 снежня ў Беларусі адзначаліся 81-я ўгодкі беларускага кіно. У Музеі і асяродку беларускай культуры ў Гайнаўцы, у Беластоку, Бельску-Падляскім, Нараўцы і Белаавежы з 15 па 17 снежня прэзентаваліся беларускія мастацкія і дакументальныя фільмы, узнагароджаныя на фестывалях...

У Спічках 11

Аляксандр ВЯРБІЦКА

У пачатку вёскі каменны крыж з пачатку мінулага стагоддзя; звыш стогадовы крыж сцеражэ спічкоўскую вуліцу і з другога канца. З вуліцы добра бацацца сляды людской актыўнасці на выпайшым некалькі гаўдзін раней снезе; на палове панадворкаў іх не відаць ды і відавочныя кволыя...

У 44-м спалілі Ласінку

Ласінка ў час апошняй вайны была моцна знішчана. Ад пажару ацалелі толькі некалькі дамоў. Пагарэльцам прыйшлося хутка адбудоўвацца. Бяднейшыя сяляне спачатку вымушаны былі жыць у зямлянках або ў крыху ацепленых пунях. Многія пагарэльцы рашыліся распачынаць новае жыццё ў Савецкім Саюзе. Паколькі ў Ласінцы ліквідацыя цараспалосіцы адбылася ў апошніх месяцах перад вайной, некаторыя сем'і сталі будаваць дамы і гаспадарчыя будынкі на сваіх палях, распаложаных далей ад вёскі.

Былі разгублены

Ліквідацыя цараспалосіцы ў Ласінцы адбылася ў 1939 годзе, але настала вайна і польскія ўлады не паспелі раздаць усім гаспадарам новаадмераных участкаў. Гаспадары былі разгублены і не ведалі якой зямлі трымацца.

— У пачатку вайны адны гаспадары пачалі абрабляць новапрыдзеленую зямлю, а другія вярнуліся араць свае доўгія палоскі. Пры саветах усе гаспадары сеялі збожжа на доўгіх палосках і толькі немцы загадалі гаспадарыць на новаразмеркаваных у час камасацыі палях, — кажа Якуб Філіповіч.

Сумнае вызваленне

Першы этап вайны прайшоў у Ласінцы без бурлівых падзей, але вызваленне вёскі з-пад нямецкай акупацыі скончылася для яе жыхароў трагічна.

— Тры дні ішлі змаганні за вызваленне Ласінкі, рэзультатам якіх было амаль стопрацэнтнае спаленне вёскі. У час ваенных дзеянняў загінула трох аднасяльчан, якія не ўцяклі ў лес, — успамінае спадар Якуб.

Тры разы мянялася ўлада ў Ласінцы ў час яе вызваляння. Жыхары Ласінкі бачылі побач вёскі вялікую колькасць салдат і зброі.

— Можна 500 танкаў было побач Ласінкі і многа салдат. Спачатку савецкія войскі, якія над'ехалі з усходу, хутка занялі сяло. Калі немцы заўважылі, што рускіх салдат у Ласінцы мала, рашыліся адбіць вёску і таму моцна па ёй бамбілі. Пад напорам немцаў рускае войска адступілася ў лес і толькі пасля яго папаўнення і ўзмацнення тэхнікі, нямецкія войскі вымушаны былі ўцякаць у напрамку Тыневіч і Кленік, — інфармуе спадар Філіповіч. — Калі немцы паўторна пачалі набліжацца да вёскі, людзі сталі ўцякаць у лес. Тым гаспадарам, якія не ўцяклі з сяла, немцы загадалі капаць акопы вакол вёскі. Я яшчэ загадзя да ваенных дзеянняў выкапаў на сваім полі акуп, у які схаваўся з сям'ёй. У час перастрэлкі ў наш акуп прыбеглі іншыя жыхары вёскі з дзяцьмі. Знайшлі нас там нямецкія салдаты і я думаў, што яны нас пакараюць. Калі загадалі мне капаць глыбокую ямку, я быў перакананы, што мяне тут і расстраляюць. Пасля аказалася, што гэта будзе акуп для немцаў.

У час наступлення савецкіх войскаў Якуб Філіповіч разам з сямейнікамі перабраўся ў лес.

— Тады якраз рускія салдаты абстрэльвалі немцаў з „кацюшаў”. За-

Дзяўчаты з Ласінкі ў міжваенны перыяд многа працавалі, а ў час святаў любілі спаваць (першая справа Агафія Дзмітрук — мама Анны Беразавец)

білі дванаццацігадовага хлопчыка, які ішоў з намі. Хаця асколкі свісталі побач мяне, то я астаўся жывы. Калі савецкія салдаты сталі выскакваць з-за вербаў, то ў вёсцы ўжо не было немцаў. Застаўся толькі попел і смурод ад згарэўшых у хлявах кароў і свіней. Я чатыры дні амаль нічога не еў. Савецкія салдаты далі нам па месцы гарачага супу, а мама прынесла малако, якога на-

і ў ёй начавалі. У вёсцы ацалела пару дамоў, у тым ліку наша хата, а ў майго будучага мужа ўсё было знішчана.

— Мы ў час ваенных дзеянняў сядзелі ў зямлянцы, распаложанай у напрамку Крыўца. Некаторыя людзі хаваліся на могілках. Калі надляталі нямецкія самалёты, раілі нам хавацца пад дрэвы, — кажа Анна Беразавец.

Якуб Філіповіч адбудоўва пачынаў з нуля

даіла ад кароў у полі, — расказвае мой суразмоўца.

Калі немцы хацелі заняць вёску, моцна яе бамбілі. Ад клуняў загарэліся іншыя будынкі і ўся вёска апынулася ў полымі.

— Мая сям'я ўцякла ў лес і мы там у холадзе і голадзе перачакалі ваенныя дзеянні, — гаворыць Марыя Філіповіч. — Жыхары Ласінкі зрабілі сярод дрэў пуню з яліны

шай ад гэтай кухні, — спадар Якуб Філіповіч паказвае на пакой, у якім мы сядзім. — Перавезлі мы майстэрню на наша поле за вёскай. Маці абляпіла гэты будынак глінай, зрабілі мы ў ім гліняную печку і ў такіх умовах дзве зімы пражылі. Нават з гэтай хаткі я ад'язджаў вянчацца. Каня застрэлілі немцы, а без яго цяжка было гаспадарыць. Засталіся ў нас дзве каровы, якія ў час баёў стаялі па-за вёскай.

Частка гаспадароў з Ласінкі стала адбудоўвацца на палях прыдзеленых ім за вёскай. Іншыя сем'і парадкавалі панадворкі пасля пажару і пачыналі на іх будаваць хаты і халодныя будынкі.

— Пасля пажару мы збудавалі невялічкую хатку на сваім полі за вёскай. Пасля сталі будаваць большы дом, але спачатку жылі ў кухні, — успамінае Анна Беразавец.

— Пасля вяселля з дапамогай цесця і сваякоў побач старэнькай хаткі збудавалі я новы вялікі дом. Хлеў і клуню купіў я ад гаспадара, які выехаў у Расію, — гаворыць спадар Якуб.

Выехалі ў Савецкі Саюз

Пасля вайны прыходзілі ў Ласінку бандыты і забіралі ў гаспадароў харчаванне.

— Калі надыходзіла ноч, то страшна рабілася, бо маглі прыйсці людзі з банды. У нашу хату таксама прыходзілі бандыты і забіралі прадукты. Людзі баяліся і не супраціўляліся ім, — кажа Анна Беразавец.

Хутка пасля вайны паявіліся ў Ласінцы агітатары, якія сталі моцна намаўляць перабірацца на пастаяннае жыхарства ў Савецкі Саюз.

— Агітатары моцна заахвочвалі і пераконвалі да выезду ў Расію. Паколькі многа людзей у нас асталося без даху над галавой, ажно 36 сем'яў рашылася выехаць у Савецкі Саюз. Агітатары казалі, што будзе там вельмі добра жыць. Аднак у Расіі і Беларусі цяжка жылося пасля вайны. Выхадцы з нашай вёскі найчасцей траплялі там у калгасы. Абяцалі ім, што на новым месцы атрымаюць свае будынкі. На практыцы толькі некаторых гаспадароў пасялілі ў асобныя дамы. Іншым трэба было будавацца, так як нам, — тлумачыць Якуб Філіповіч.

Разлікі з дзяржавай

Поле па перасяленцах перайшло на дзяржаўную ўласнасць. Бралі яго ў арэнду або куплялі жыхары вёскі. У Ласінцы пасля вайны таксама хацелі арганізаваць калгас, але людзі, нягледзячы на цяжкасці, не схацелі ўступаць у яго.

— Здарыўся выпадак, што нашага гаспадара з-за двух кілаграмаў нерэалізаваных абавязковых паставак збожжа пасадзілі ў турму. Да тых, што не справіліся тэрмінова заплаціць падатак, прыходзілі судовыя выканаўцы і забіралі ў іх маёмасць. Бывала, што і ў мяне не хапала збожжа, каб аддаць на дзяржаўныя патрэбы. Я тады купляў яго на рынку і дакладна разлічваўся, — расказвае спадар Філіповіч. — Пасля я стаў гадаваць свіней і быдла, а ў шасцідзясятых гадах перабраўся ў вёску, дзе паўторна пабудаваліся. Калі мы сядзелі вечарам каля гаваных лямпаў, у людзей у вёсцы была электрычнасць. Іх дамы былі асветлены, а з точак можна было многае даведацца.

Аляксей МАРОЗ

Цяжкая адбудоўва

— У нас усё згарэла, хата, хлявы і клуня. Бацька памёр перад вайной і я застаўся з мамай і малодшым сямействам. Не было ў нас грошай і вопраткі, а трэба было пачынаць адбудоўвацца. Прадалі мы воз, які я закапаў перад ваеннымі дзеяннямі і за яго купілі мы невялічкую кавальскую майстэрню. Была яна мен-

Увекавечыць

Прачытаў я артыкул Віктара Буры ў „Ніве” н-р 50 за 2005 г. аб крыжах, якія асталіся сімваламі па затопленых Семяноўскім вадасховішчам беларускіх вёсках. Падумалася мне, што калі б тыя крыжы былі пастаўлены каталіцкімі вернікамі, дык даўно былі б адноўлены і не было б патрэбы пісаць аб іх у газеце. Думаю, што тойты Нараўчанскай і Міхалоўскай гмін адноўяць тыя крыжы.

Але тут справа не толькі аб крыжах. Трэба берагчы нашу культуру, каб не загінула. На маю думку, варта было б ушанаваць месца, дзе нарадзіўся і правёў маладыя гады Уладзімір Дарашкевіч, пазней — праваслаўны мітрапаліт Варшаўскі і ўсяе Польшчы Васілій. Месца тое гэта, на жаль, адміраючая вёска Цісы, што ў Нарваўскай гміне. Тут цяпер пражывае толькі адна сям’я земляробаў, а на месцы нараджэння мітрапаліта Васілія асталіся толькі разваліны і падмуркі. Не прыязджаюць сюды ні ўнукі, ні праўнукі, каб наведаць месца нараджэння свайго, вельмі паважанага і заслужанага для Праваслаўя продка.

Калі б тут нарадзіўся каталіцкі прымас, на тым месцы напэўна стаяла б капліца, якую наведвалі б паломнікі. Калі прымас Тысячагоддзя Стэфан Вышыньскі сядзеў у турме пры камуністычнай уладзе, за яго маліліся вернікі і святары не толькі каталіцкія, але і праваслаўныя. Цяпер у многіх гарадах ёсць помнікі і вуліцы ў яго гонар. Прымас Вышыньскі з’яўляецца патронам многіх школ. Калі адышоў у вечны спацын мітрапаліт Варшаўскі і ўсяе Польшчы Васілій, па Ім не засталася аніякая памятка, апрача цэркваў, якія будаваў быўшы бацюшкам на прыходзе.

На маю думку, месца нараджэння мітрапаліта Васілія трэба ўвекавечыць. Трэба зрабіць памятную здымку, як яно цяпер выглядае, а потым, канешне, навесці парадак і паставіць праваслаўны крыж з памятным падпісам. Няхай гэты помнік прыпамінае аб мінулым. Звяртаюся з просьбай да царкоўных іерархаў, каб яны выступілі да ўлад горада Беластока з прапановай названня вуліцы ў гонар мітрапаліта Васілія.

Мікалай Лук’янюк

50 гадоў разам

У ЗАГСе ў Белавежы (Гайнаўскі павет) восем пар атрымала медалі „За шматгадовае шлюбнае жыццё”, прысвоеныя ім прэзідэнтам РП. Да стойныя юбіляры гэта: Барыс і Ірэна Валкавыцкія, Сяргей і Альжбета Валкавыцкія, Здзіслаў і Міхаліна Пуцкі, Ян і Леакадзія Ендрысы, Мікалай і Анна Філіпчукі, Павел і Ніна Смактуновічы, Міхал і Марыя Врублі ды Аляксандр і Анна Ліцкевічы. Усе яны бралі шлюб у 1955 годзе.

Медалі ўручыла вайт Белавежскай гміны Анна Байко. Для ўзнагароджаных пар з мастацкай часткай выступіў мясцовы дзіцячы калектыў „Каляровы аловак” пад кіраўніцтвам Крыстыны Дацкевіч.

(мох)

Турботы аб мове

Ёсць школы з беларускай мовай, у якіх амаль усе або ўсе вучні ходзяць на гэтыя заняткі — напрыклад, Пачатковая школа н-р 3 у Бельску-Падляшскім

У час апошняга, XV З’езда Беларускага грамадска-культурнага таварыства, ягоны старшыня Ян Сычэўскі заявіў, што будучы пачаты хадаініцтва за здабыццё грошай, м.інш. на стварэнне штатаў у аддзеле арганізацыі ў Гданьску. Наракаў ён на цяжкасці ў пабудове помніка-каплічкі памардаваным праваслаўным, які меў бы быць узведзены ў Беластоку, канчаткова непадалёк Свята-Духаўскай царквы. Пахваліўся 16 мерапрыемствамі, арганізаванымі БГКТ, а дафінаансаванымі Міністэрствам унутраных спраў і адміністрацыі. Адзначыў, што ў мінулым тэрміне паўнамоцтваў Галоўнага праўлення (2002-2005) падрыхтаваны былі амаль 300 мерапрыемстваў, у якіх удзельнічала больш за 260 тысяч асоб. Саміх толькі фэстаў (г.зв. лакальных свят беларускай культуры) было больш за 80.

Старшыня Сычэўскі мае старацца, каб у найбліжэйшым годзе МУСiA ўзяло пад апеку 17 імпрэз. Агулам міністэрства прызначыла на падтрымку мерапрыемстваў БГКТ у мінулым годзе 465 тыс. зл. (у папярэдніх гадах адпаведна: 460, 441, 431 тыс.), з чаго найбольш прызначалася на Фэстываль „Беларуская песня” — за апошнія два гады па 160 тыс. зл., раней 156 тыс. зл. На самадзейнасць за апошнія два гады Таварыства распараджалася сумамі ад 90 да 110 тыс. зл.

Двойчы было сорамна

Дзень беларускай культуры — так называлася мерапрыемства, якое ў Музеі і цэнтры беларускай культуры ў Гайнаўцы 17 снежня сарганізавалі Пасольства і Генконсульства Рэспублікі Беларусь разам з Беларускай грамадска-культурным таварыствам і вышэйзгаданым музеем.

На гэтым вялікім для нас, беларусаў, свяце можна было не толькі сустрэцца з творцамі, паглядзець выстаўкі і фільмы, але і набыць цікавыя кніжкі. Аднак прыкра было глянуць у вочы гасцям з Беларусі з прычыны невялікага зацікаўлення жыхароў горада мерапрыемствам. Напрыклад, кіназала была паўпустая.

— Ад пачатку свайго існавання БГКТ вялікую ўвагу адводзіла папярэнню, асабліва сярод дзяцей і моладзі, навучання беларускай мовы, арганізацыі школьніцтва ў беларускім асяроддзі, — адзначыў старшыня ў справаздачы Галоўнага праўлення за час мінулага тэрміну паўнамоцтваў ГП.

Навучаннем беларускай мовы займаецца ў школах Беластоцчыны 44 настаўнікі, сярод якіх 36 з’яўляецца беларускімі філолагамі.

— Вялікай праблемай пры навучанні беларускай мовы з’яўляецца недахоп падручнікаў і дапаможных матэрыялаў на ўсіх узроўнях адукацыі. Да гэтай пары не апрацаваны яшчэ праграмы навучання беларускай мовы для другога ўзроўню адукацыі, праграмы навучання гісторыі і геаграфіі для пачатковых школ, гімназій і ліцэяў.

Ян Сычэўскі адзначыў тут таксама, што няма фінансавых сродкаў на пазаўрочную працу з вучнямі:

— Трывожаць нас працэсы асіміляцыі беларускай грамадскасці, асабліва ў гарадскіх асяродках і амаль поўны недахоп навучання беларускай мовы ў школах горада Беластока ды Беластоцкага, Сакольскага і Сям’ятыцкага паветаў.

І дадаў:

— Адносіны да беларускай меншасці на Беластоцчыне яшчэ больш складаныя, паколькі яны вынікаюць з адносін польскай дзяржавы,

палітыкаў і СМІ да Рэспублікі Беларусь і яе прэзідэнта. Уся тая недэмакратычная атмасфера мае непасрэды некарысны ўплыў на паводзіны беларускай грамадскасці на Беластоцчыне ў справах кранаючых нацыянальных і адукацыйных пытанняў маладога пакалення. [Пытанне: А, можа, перамагаючы баялівасць, ці не лепш было б дзеячам БГКТ адправіць сваіх дзяцей і ўнукаў на заняты беларускай мовы, якія вядуцца ў Беластоку і на Беластоцчыне? — рэд.]

Незалежна ад прычын, адукацыя — адзін са статутных прыярытэтаў БГКТ — у шмат якіх школах навучанне беларускай мовы з’яўляецца праблемай, незалежна ад таго, што метадыстам у апошнія гады была актыўная дзяячка Таварыства Тамара Русачык. Для прыкладу: беларускую мову ў гімназіі ў Аўгустове на 214 вучняў вывучае толькі 47 (вайт Бельскай гміны — дэлегат З’езда), у пачатковай школе ў Чаромсе на 203 вучняў — толькі 23 (вайт — дэлегат З’езда), у Дубінах у пачатковай школе на 127 — 66, а ў гімназіі на 111 — 37 вучняў (вайт — дэлегат З’езда). Падобна ў Кляшчэлях і ў Нарве. У Беластоку ў Пачатковай школе н-р 4 вучыцца 444 вучні, а на беларускую мову ходзіць іх 59, а ў гімназіі н-р 7 на 477 вучняў — толькі 24. [Дарэчы, якое дачынне да ўзнікнення навучання беларускай мовы ў беластоцкіх школах мае БГКТ? — рэд.] Ёсць, аднак, школы з беларускай мовай, у якіх амаль усе або ўсе вучні ходзяць на гэтыя заняткі. Гэтак ёсць у Пачатковай школе н-р 3 і гімназіі ды ліцэі ў Бельску-Падляшскім, пачатковай школе ў Кленіках, у пачатковай школе і гімназіі ў Чыжах, у пачатковых школах у Ласінцы і Рыбалах.

Нейкую надзею ў дэлегатах з’езда БГКТ выклікаў дэпутат Яўген Чыквін, цяпер старшыня сеймавай Камісіі нацыянальных і этнічных меншасцей. У адпаведнасці з папярэднімі заявамі МУСiA і віцэ-міністра адказнага за справы меншасцей, у бюджэце на 2006 г. гарантуюцца значна большыя сродкі на патрэбы меншасцей чым да гэтай пары, бо 11 млн. злотых.

— У час пасяджэння Камісіі мы не пачулі, на што канкрэтна маюць быць прызначаныя тыя сродкі, — сказаў „Ніве” дэпутат Яўген Чыквін.

Згодна інфармацыям віцэ-міністра Аркадыюша Чартарыскага, тыя грошы маюць быць выкарыстаны на рэалізацыю прапаноў усіх меншасцей, а іх у міністэрства паступіла ажно 390.

Раіна Стэфанчук

Чаму так сталася? Мяркую, што чыноўнікі музея і аддзела БГКТ у Гайнаўцы проста не інфармуюць жыхароў Гайнаўкі і навакольных гмін аб важных у нашым жыцці імпрэзах, якіх у музейным будынку не так ужо і многа. Пасля мерапрыемства я размаўляў з многімі людзьмі, якія сцвярджалі недахоп сувязі Гайнаўскага аддзела БГКТ і некаторых вопытных работнікаў музея з насельніцтвам. Мае суразмоўцы адзначалі яшчэ, што няма зацікаўлення інфармацыйнай працай з боку ўлад горада Гайнаўкі, а таксама штатных працаўнікоў і грамадскіх дзеячаў БГКТ.

У ходзе мерапрыемства Анастасія Майсеня ўручыла фотаальбомы з урачыстасці 80-годдзя Канстанціна Майсені паслу П. Латушку, генконсулу Л. Кара-

вайку і рэдакцыі „Голасу Радзімы”. У сваю чаргу пасол П. Латушка наведваў бальніцу, дзе сустрэўся з Канстанцінам Майсенем, які ўжо другі год ляжыць на аддзяленні для працягла хворых. Заснавальніку і будаўніку музея пасол уручыў некалькі кніжак з аўтаграфамі аўтараў. Візіту пасла былі рады не толькі спадарства Майсені, але і персанал бальніцы — на развітанне беларускі дыпламат унісаўся ў памятную кнігу шпітала. Вельмі шкада, што следам пасла не пайшлі гайнаўскія ўлады і не наведвалі Канстанціна Майсеню. Мне, ніжэйпадпісанаму, вельмі сорамна з-за аб’яваўсці да чалавека, які беларусам будаваў такі скарб — музей, пры якім сёння некаторыя гайнавяне стараюцца пагрэць свае рукі.

Віктар Бура

Мастацтва ў Гайнаўцы

17 снежня ў Беларусі адзначаліся 81-я ўгодкі беларускага кіно. У Музеі і асяродку беларускай культуры ў Гайнаўцы, у Беластоку, Бельску-Падляшскім, Нараўцы і Белавежы з 15 па 17 снежня прэзентаваліся беларускія мастацкія і дакументальныя фільмы, узнагароджаныя на фестывалях. У гайнаўскім музеі адбылося адкрыццё мастацкай выстаўкі Сяргея Давідовіча-Зосіна. Ён адначасна і аўтар сцэнарыя да фільма „Свежына з салютам”, які ўзнік па яго вершаванай паэме. Мерапрыемства, якога галоўным арганізатарам было Пасольства Рэспублікі Беларусь у Варшаве, праходзіла пад дзвюма назвамі — Дні беларускага кіно і Дні беларускай культуры.

Ваенная тэма

ў беларускіх фільмах

Сярод прэзентаваных фільмаў была мастацкая стужка „Глыбокая плынь” па матывах аднайменнага рамана Івана Шамякіна. Фільм, якога прэм’ерны паказ адбыўся ў маі мінулага года, атрымаў у Беларусі добрыя рэцэнзіі і выклікаў вялікае зацікаўленне публікі. У гайнаўскім музеі паказваўся ён двойчы і быў станоўча ўспрыняты белліцамі

Фота АЛКСЕЯ МАРОЗА

Гайнавяне спаткаліся з Іванам Паўлавам, рэжысёрам прэзентаваных фільмаў

і дарослай публікай. Моладзь, выхаваная на заходніх баевіках, мела нагоду паглядзець беларускамоўны ваенны фільм. Паказаў ён малавядомыя сённяшнім вучням эпизоды з партызанскай дзейнасці беларускіх атрадаў у час II сусветнай вайны. Старэйшая публіка, якая памятае рускія партызанскія фільмы, шукала ў стужцы беларускіх нацыянальных адметнасцей і, думаю, што ў нейкай ступені знайшла. Аднак пасля прэзентацыі ў Гайнаўцы мастацкага фільма „Анастасія Слуцкая” адчувалася патрэбу паглядзець на гістарычныя падзеі з даўнейшых часоў, але новыя мастацкія гістарычныя фільмы ў Беларусі не з’явіліся.

У асноўным

рускамоўныя фільмы

— Каб мог узнікнуць мастацкі гістарычны фільм патрэбны вялікі бюджэт, а зараз можна разлічваць у асноўным на дзяржаўныя сродкі і цяжка знайсці спонсараў, — тлумачыў Алег Скарына з Міністэрства культуры РБ, адказны за дзейнасць кіно. Паінфармаваў ён, што за апошні год узнікла ў Беларусі каля ста новых мастацкіх, дакументальных і мультыплікацыйных стужак. У 2005 годзе на міжнародных конкурсах і фестывалях беларускія фільмы здабылі 39 прызоў. У сувязі з 60 гадаві-

Фота АЛКСЕЯ МАРОЗА

Сяргей Давідовіч-Зосін расказваў пра сваю творчасць сабраным на выстаўцы (злева на стаўніца беларускай мовы Іаланта Грыгарук)

най перамогі над фашыстамі апошнім часам у беларускіх фільмах рабілася тэма Вялікай Айчыннай вайны. Другім ваенным фільмам, прывезеным на Беласточчыну, была дакументальная стужка „Палітра памяці” пра ваенныя дзеянні.

Гайнаўская публіка мела нагоду сустрэцца з рэжысёрам фільма „Глыбокая плынь” Іванам Паўлавам, які з’яўляецца заадно рэжысёрам стужкі „Свежына з салютам”. У партызанскім фільме выступілі ў асноўным маладыя беларускія акцёры, што з’яўляецца новай станоўчай з’явай у беларускім кіно. Дагэтуль часта здаралася, што ў беларускіх фільмах галоўныя ролі ігралі акцёры з Расіі, каб кінакарціны лепш распаўсюджваліся на тэрыторыі суседняй рэспублікі.

— Нашы мастацкія фільмы ў асноўным рускамоўныя, але робяцца для іх беларускамоўныя копіі. Фільмы павінны часткова запрацаваць на свой бюджэт і таму ствараюцца яны не толькі з думкай пра беларускага глядача, але таксама пад публіку Расіі і іншых краін, дзе вядомая руская мова, — тлумачыў Алег Скарына. — Адна частка фільмаў адразу ствараецца на беларускай мове, напрыклад, абрадавыя карціны.

— Я спадзяюся, што ў 2006 годзе будуць прызначаны сродкі на фільм „Рыбалка з салютам”, які будзе працягам стужкі „Свежына з салютам”, — паінфармаваў Сяргей Давідовіч-Зосін, які напісаў ужо сцэнарый да новага фільма.

Госці з Беларусі заявілі, што пакінуць у гайнаўскім музеі іншыя беларускамоўныя фільмы, якія можна будзе прэзентаваць у будучым.

Сур’ёзныя тэмы

паказаны з гумарам

У час адкрыцця выстаўкі алейных карцін беларускага мастака і пісьменніка Сяргея Давідовіча-Зосіна, якое адбылося 17 снежня ў гайнаўскім музеі, прысутны былі пасол Беларусі Павел Латушка, беларускія дыпламаты з Варшавы і Беластока, кіраўнікі мясцовых самаўрадаў, настаўнікі беларускай мовы і пастаянныя наведвальнікі беларускіх культурных мерапрыемстваў. Заўважыў

я, што сабраныя па-рознаму глядзелі на мастацкія працы беларускага жывапісца. Некаторыя глядачы далі слоўна ўспрымалі партрэты жыхароў вёсак намалёваныя ў розных гумарыстычных абставінах. Іншыя шукалі ўскосных значэнняў на прэзентаваных карцінах. Гайнаўскі староста Уладзімір Пятрочук раіў захаваць чыноўнікаў наведваць выстаўку, каб перад алейнымі працамі адпачылі ад штодзённай работы.

— Мастацтва не можа быць прамым і таму ў маіх карцінах трэба шукаць алегарычнасці. Хаця ў маіх працах прысутны гумар, захаваная і іх любоў да бліжняга чалавека, любоў да жыцця, — заявіў аўтар карцін Сяргей Давідовіч-Зосін. — Ёсць у мяне таксама серыя рэлігійна-філасофскіх карцін, якія закранаюць пытанні: хто мы, адкуль выводзімся і чаму знаходзімся на Зямлі?

Прэзентаваныя ў музеі карціны, так як амаль усе работы беларускага мастака, выкананы алейнымі фарбамі. Побач прац з сялянскімі матывамі знаходзяцца карціны з чарнобыльскай серыі, якую мастак рыхтуе на 20 угодкі аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Празмерныя адмоўныя паслядоўнасці гэтага здарэння засталіся ў Беларусі па сённяшні дзень.

— Работы, якія прэзентуе беларускі жывапісец, вельмі рэдка сустракаюцца ў мастацтве. Выкананы яны ў добрай рэалістычнай тэхніцы і з захаваннем спакойных колераў. Захаваны ў карцінах гумар з’яўляецца баладай нашага жыцця. Ён адметна розніцца ад сатырычнага гумару, які можна паказаць на эскізах, — сказаў гайнаўскі мастак Віктар Кабац. — Хаця большасць герояў на карцінах складаюць старэйшыя людзі, яны захоўваюць радасць жыцця.

— Пабываўшы на выстаўцы я псіхічна адпачыў. Сцэны на карцінах паказаны з гумарам, адэкватны таксама да жыцця беларусаў Беласточчыны, — заявіў былы настаўнік гайнаўскага белліцця Аляксей Харкевіч.

Аляксей МАРОЗ

PS. 18 снежня ў гайнаўскім музеі адкрылася выстаўка мастацкіх прац непрафесійных творцаў Гайнаўшчыны, арганізаваная Гайнаўскім домам культуры.

Бельскі павет

29 верасня Рада павета ў Бельску-Падляшскім прыняла пастанову пра далучэнне да супрацоўніцтва ў рамках праекта „Укараенне транснацыянальнага цэнтра якасці дзеля выпрабавання добрых досведаў у рамках еўрапейскай сістэмы прафесіянальнай адукацыі”. Мае гэта прычыніца да развіцця Бельскага павета і даць трывалыя дамоўныя падставы для шматграннага міжнароднага супрацоўніцтва.

У жніўні 2005 года Бюро прымянення еўрапраектаў і мясцовага развіцця Павятовага староства ў Бельску-Падляшскім наладзіла кантакт з італьянскай правінцыяй Спецыя, на ўсходзе Лігурыі, вядучым партнёрам згаданага праекта ў рамках праграмы Леанарда да Вінчы. Гэты праект прадабачвае стварэнне на тэрыторыі Бельскага павета Мясцовага цэнтра якасці, гуртуючага адукацыйныя суб’екты (сярэднія і вышэйшыя школы), павятовыя ўлады і згуртаванне прадпрыемальнікаў. Гэты цэнтр мае ладзіць супрацоўніцтва названых суб’ектаў дзеля вызначэння патрэб прадпрыемальнікаў адносна прафесіянальнай адукацыі працаўнікоў, што дазволіць адукацыйным установам прымеркаваць свае прапановы да патрэб мясцовага рынку працы, а гэта ў будучыні мае скараціць беспрацоўе сярод маладых людзей, якія атрымаюць патрэбную для працаўладкавання адукацыю. Паралельна мае адбывацца абмен інфармацыяй і вопытам паміж партнёрскамі цэнтрамі якасці з іншых краін у рамках транснацыянальнага цэнтра.

Цалкавітая вартасць праекта складае паўмільёна еўра, з чаго Бельскі павет мае пакарыстацца звыш сарака дзвюма тысячамі. Агульнае суфінансаванне ад праграмы Леанарда да Вінчы складзе 375 тысяч еўра, а ўклад уласных сродкаў павета (падтрымка персаналу і інфраструктура) складзе за дзесяць з паловай тысяч еўра. Праект мае быць рэалізаваны на працягу 24 месяцаў у 2006-2008 гг.

Міхал Мінцэвіч

Акцыя ў Познані

У Познані 16 снежня акцыю ладзілі сумесна Беларускі культурна-асветніцкі цэнтр, Маладыя дэмакраты, Незалежнае студэнцкае задзіночанне (НЗС) і Звяз на карысць дэмакратыі ў Беларусі (ЗДБ). Сябры гэтых арганізацый сабраліся ў чарговы раз на пляцы імя Адама Міцкевіча. Удзельнікі запалілі знічы і трымалі партрэты зніклых апанентаў улады. Пасля заканчэння акцыі са знічоў было ўкладзенае сэрца — сэрца надзеі для свабоднай Беларусі. У рамках дня „Карысных учынкаў для дэмакратычнай Беларусі”, які ў дадатку да дня салідарнасці запрапанавалі праводзіць Беларускі Цэнтр у Познані, абвешчана пра пачатак працы над выданнем беларускага перакладу „Уіні-Пука” Алана Аляксандра Мілна. Прэзентацыя плануецца вясною.

Віталь ВОРАНАЎ

Ганна Кандрацюк (zorka@niva.iig.pl)

З зорка

Д л я д з я ц е й і м о л а д з і

Аляксей ПЫСІН

Пісьмо птушак

Лёг сняжок пушысты,
Белы, як папера,
А на снезе птушкі
У каляровым пер'і.
Снегіры, сініцы,
Галкі-забіякі
На паперы гэтай
Пакідаюць знакі,
Цэлюю гадзіну
Дзеці прастаялі,
Што гэта за знакі —
І не адгадалі.
Падышоў дзядуля,
Акуляры — у рукі:
— Зараз адгадаем,
Дарагія ўнукі.
Гэта ж пішуць птушкі:
У іх няма кармушкі,
Прозяць хоць бы трошкі
Зернаў, хлебных крошак.

На ўроку беларускай мовы ў Беластоку
Фота ГАННЫ КАНДРАЦЮК

Аб прыгажуні Зіме ў ледзяной карэце

На далёкай поўначы жыла-была прыгажуня Зіма. Быў у яе ледзяны палац, празрысты і халодны, нібыта са шкла. Дапамагалі ёй гаспадарыць Завіруха і Мяцеліца.

Паклікала аднойчы Зіма сваіх слуг і загадала:

— Адвядзіце мяне ў ледзяной карэце на поўдзень.

Падзьмула Мяцеліца, усхадзілася Завіруха, і паляцела ледзяная карэта ў свет. Там, дзе пралятала Зіма, кружыліся белыя сняжынкі.

Трапіла ўрэшце Зіма ў лес і пайшла глядзець, што дзе адбываецца. А тут насустрач — спадар Воўк і спадарыня Ліса. Павіталіся ды кажучь:

— Даўно мы чакалі цябе, ад сякоты пакутавалі. Зрабі так, каб стала сцюдзёна-сцюдзёна, каб усё жывое пазамярзала. Стане тады тут ціха і прыгожа, бо ўсё будзе, як з ільду адліта. Глядзіш, лягчэй будзе ўпаляваць зай... — і змоўклі, пераглянуўшыся між сабою.

Паслухала Зіма, узялася за сваё чарадзеіства.

Жылі ў гэтым жа лесе заяц Касое Вока ды ягоная суседка — вавёрка Руплівіца. Шмат было ў іх сяброў: вожык Калючык, мядзведзь Таптыга, дзяцел Стукатун, барсук Борка... Калючык і Таптыга ні разу ў жыцці не бачылі Зімы, бо заўсёды ўвосень

надоўга клаліся спаць. А перад гэтым прасілі сяброў, каб тыя запаміналі ўсё і падрабязна расказвалі вясною.

Хадзіла Зіма па лесе, сыпала белым снегам на дрэвы, кусты, паляны... А Завіруха і Мяцеліца дапамагалі ёй. Пад вечар стомленая Зіма прысела каля елкі адпачыць. І заўважыла там Касое Вока. Заяк спрабаваў сагрэць замерзлыя лапкі. Паглядзеў ён на Зіму і запытаўся:

— Чаму ты такая халодная? Усе мае сябры замярзаюць, бо не чакалі такой сцюжы.

— Мяне спадар Воўк і спадарыня Ліса папрасілі аб гэтым. Яны казалі, што так будзе пры-

гажэй, — адказала Зіма. — А што, вам вельмі холадна?

— Вой-вой! Вельмі холадна! І страшна: можна ў Воўчыя ці Лісіныя лапы трапіць!

— Не бойцеся, — лагодна сыпнула снегам Зіма на вушасціка. — Не думайце, што я такая ўжо благая...

Прагнала Зіма з цудоўнага лесу Воўка і Лісу. А маразы сталі не такія лютыя. Прыемна стала ў лесе і прыгожа. Сняжок цешыў вока пералівам розных колераў і адценняў. Цуд дый толькі!

А вясною будзе што расказаць Калючыку і Таптыгу. Зімою ж адбываліся такія дзівосы!

Арцём Дзям'янаў, г. Полацк

Гражынка і Грак

— 7 —

Грак перажываў: будзе ў хаце ёлка. Сапраўдная. Першай не памятай — тата прынёс з гарышча штучны стракач, паначаплялі былі на яго каляровых шарыкаў ды банцікаў — ёлка была сучасная, як у модных часопісах. Гэта была маміна выдумка, каб не марнаваць жывых елачак. Жывая елачка адразу пасля Каляд памрэ, высахне і ніколі не стане вялікай ялінай у лесе. Ды ў горадзе паявіліся елкі ў гаршыках, з карэннем, якія

можна, адсвяткаваўшы, пасадзіць у агародзе, і будуць яны расці на славу. Тата прывёз не вельмі вялікую елку з Беластока — прадавалі іх пад цэнтральным магазінам, разам са ссечанымі дрэўцамі, сярод якіх трапляліся і такія — аж пад столь. А жывая елачка была меншай чым рост Гражынкі.

— Дык апранаць яе лёгка будзе, — сучешыў Грак Гражынку. — І зноў тыя банцікі ды шарыкі? А хоць цукеркі павесіць?.. І пернічкі...

Бабуля пакараскалася на гарышча і знесла адтуль вялікую кужэльную торбу, больш — мяшок. Мяшок быў са-

праўды вялікі, але, відаць, лёгкі — бабуля не стамілася. Ціхенька паставіла ношу на падлогу.

— Тут цацкі на тваю ёлачку, — паведала з усмешкай Гражынку.

Грак узяўся развязаць дзюбай тугую завязку, памагаючы лапкамі. У мяшку штосьці хрумцела, шалясцела, пазвоньвала...

— Ці ўсё гэта змесціцца на такую ёлачку?

Прышлося памагаць бабулі — Грак спутаў быў вяроўку ў гордзіей вузел.

У мяшку былі папярковыя ланіцужкі, саламяныя лялькі ды павукі, многа, многа старэнькіх шклянных шарыкаў, Дзе-

даў Марозаў ды анёлкаў. Не такіх бліскучых ды вялікіх як сучасныя, ды якіх адмысловых! З цьмянага шкла, са штучным сняжком, паліваных у кропкі як мухаморыкі, з дзірачкамі-зоркамі ў таямнічае шклянае нутро... Грак першы кінуўся вешаць гэтыя цуды на галінкі.

— А адкуль жа гэта ўсё? — пляснула рукамі Гражынка. — Лазіла я на гарышчы столькі гадоў, а не заўважыла мяшка. Чаму мы гэта раней на ёлку не вешалі?

— А ўсяму гэтаму ўжо паўстагоддзя! — паківала галавой бабуля. — Неяк я саромелася... Старызна такая...

Міра Лукша

Тры Паўліны і Паўл

Пасля экзамену па фартэпіяна Паўліна Ц. рашыла пешшу вярнуцца дамоў. Яна павярнула ў палацавы парк і доўга шпацыравала сярод алеяў. Па дрэвах скакалі рыжыхвостыя вавёркі. Усюды шпацыравалі закаханыя парачкі.

— Ці сапраўды я кахаю Паўла? — думала гімназістка.

На хвалі сумненняў навёў яе сённяшні поспех. Экзамен па фартэпіяна перайшоў яе спадзяванні. Яшчэ зрання ахінуў яе цудоўны кайф, які зглушыў хваляванне і адкрыў на вастрыню гукі. Пасля, калі яна села перад камісіяй, здавалася, што пальчыкі самі танцуюць па клавішах. Дзеялася тое, пра што мараць усе выканаўцы. У пэўны момант здавалася ёй, што іграе не яна, а сам маэстра, яе настаўнік.

Сапраўды, пасля экзамену, калі яна выйшла на калідор, за ёй паспяшаў прафесар Ян Магора. Ён павіншаваў Паўліну і неяк сардэчна ёй усміхнуўся.

— Будуць з цябе людзі! — сказаў ёй.

І гэта, вядома, не канец шчасцю. Калі Паўліна Ц. стаяла ў вянку аднагодкаў, да яе падышоў сам Захар Тон, нядаўні лаўрэат конкурсу імя Фрыдэрыка Шапэна.

— Я чуў як ты сёння іграла, — усміхнуўся Захар, — мне падабаецца твая ігра!

А трэба ведаць, што яшчэ ўчора Паўліна нават не марыла пра размову з Тонам. Таму ўсё, што зараз дзеялася, здавалася ёй цудоўным сном. Мала таго, Захар даў ёй канкрэтную прапанову:

— Я шукаю партнёра для другога піяніна, — гаварыў ён з сімпатыяй, — можа ты схацела б са мной сустрэцца?

— Я-я... — запыкалася Паўліна Ц. Яна адчула, што ў яе жываце зляцелі матылькі і кружыцца ў галаве. Аднак, як моцная інтэлектуалка, хутка пазбірала свае эмоцыі:

— Ну, добра, — адказала яна, хоць яшчэ не верыла ў пачутае.

І зараз, калі яна ішла паркам, ёй думалася пра сябе і Паўла. А раптам ён сустракаецца з ёй адно з-за яе поспехаў у навуцы. „Ды і чаму, — хвалявалася гімназістка, — ніколі не распытае пра экзамен па фартэпіяна?“

(працяг будзе)

АРАБІНКА

Фота ГАННЫ КАНДРАЦЮК

Галерэя „Зоркі”
(Бельск-Падляшскі)

Давід Яблушэўскі

Сярэдняя ацэнка на пасведчанні — 5,8.

Мая мянушка — „Дыгега”.

У жыцці хачу стаць, чаму — юрыстам, хачу памагаць людзям, якія маюць жыццёвыя праблемы.

У сяброў цаню — шчырасць, адданасць, сяброўства, праўдзівасць, асабістую культуру, а перад усім талерантнасць у адносінах да іншых людзей.

Не люблю — дурнот, грубасці, ашуканства. Не падабаецца мне тое, што людзі ў Польшчы ёсць сумныя.

Па-беларуску размаўляю — найчасцей з бабуляй, цёцяй, мамай, Ігарам Лукашукі — мужам маёй дваюраднай сястры.

Мой любімы гурт — я не слухаю музыкі. Люблю цішыню і кніжкі.

Каля свайго дому пасаджу — яблыні, бярозы, рамонкі, макі. Яны мне будуць напамінаць вёску Сакі, дзе пражывае мая бабуля.

Вершы Віктара Шведа

Калядныя пажаданні

Настаўнік кажа: — Дарагія,
Вам пажаданні Калядных.
Каб вы вярнуліся назад
Разумнейшымі нашмат.

А ўсе дзеці нечакана
Пажадалі свайму пану
Таго, што дзецям зычыў ён
На некалькі Калядных дзён.

Райскае дрэва Адама і Евы

Настаўнік Божага закону
На ўроку запытаў Івону:
— Скажы, як доўга Адам з Евай
Жылі ў раю пад райскім дрэвам?

— Нядоўга ім у раю жылося —
Першая была там восень,

І яблыкi якраз даспелi —
Пакаштаваць iх захацелi.

У зубнога лекара

Лекар прыкмеціў: — Мой любы,
Маеш прыгожыя зубы.

Адказ пачуў ад Адама:
— Дык гэта па маёй маме.

Лекар яшчэ разок глянуў —
Пытанне задаў нечакана:
— Ці па матулі Наталлі
Зубы якраз пасавалі?

На ўроку ў Гiмназii ў Дубiнах
Фота ГАННЫ КАНДРАЦЮК

Польска-беларуская крыжаванка № 1

Запоўніце клеткі беларускімі словамі. Адказы (з наклееным кантрольным талонам) на працягу трох тыдняў дашліце ў „Зорку”. Тут разыграем цікавыя ўзнагароды.

Адказ на крыжаванку № 49: Бурак, Ас, уздым, бор, самавар, макарона, ларок, нос, палата. Бэз, сала, вакал, ар, мара, чарот, вакно, збан, адораны, сыр, лось.

Узнагароду — кампакт-дыск з беларускай рок-музыкай „Вольныя танцы” — выйграла Паўліна Лук’янюк з Нарвы.

Віншuem!

	▼	▼	Mur	▶		Esej	▼	Malunek
			Staw	▶		Dar		
Tam			▼		Etnos	Tam	▶	▼
Agat	▶							
					Morze	▶		
					Niech			
Baran					▼			
Sukces		Gust				Nos	Jar	📖
		Paryski Jan	▶					
▼	Eosiątko	▶				▼	▼	📖
	📖	📖		Chór	▶			Tak
	Róża	Klasa	▶				Bierz!	▶
▶				📖		Dźwięk	▶	

На памежжы прасілі кніганошаў перакласці з беларускай назвы кнігаў, якія забралі на экспертызу. „Відаць, рэжым баіцця нашых кнігаў. Нас гэта пераконвае, што наша праца патрэбная”, — напісаў мне ў электронным лісце В. Харужы...

Арарат беларускіх гісторыкаў

(заканчэнне; пачатак у папярэднім н-ры)

Крамала на мяжы

На жаль, не ўдалося пагаварыць з Ірэнай Матус і Ленай Глагоўскай. Першая мела сямейныя праблемы, другая прыхварэла і не прыехала на лекцыі з Гданьска ў Беласток. Л. Глагоўская так і жыве між двума гарадамі. Асноўнае месца пражывання — горад на Балтыцы, галоўнае месца працы — Беласток, куды прыязджае на два-тры дні кожны другі тыдзень месяца.

Затое ўдалося мне пагутарыць з ейным калегам Вячаславам Харужым, сябрам БГТ ды чальцом рэдакцыі штомесячніка „Czasopis”. Веслаў выкладае гісторыю ў ліцэі, а даследаваннямі і выданнем кнігаў займаецца ў вольны час. У рамках працы ў ліцэі разам з навучэнцамі бярэ ўдзел у міжнародным конкурсе „Блізкая гісторыя”. Відаць, Веслаў — добры педагог. Інакш як тады патлумачыць, што ягонны выхаванцы пастаянна бяруць другое месца ў доўгіх складаным масавым конкурсе?

Л. Глагоўская і В. Харужы працуюць разам, выпускаючы і рэдагуючы кнігі. Наступны праект — выданне ліставання беларускага дзея-

Фота МІРЫ ЛУКШЫ

Юры Туронак — сеньёр беларускіх гісторыкаў (кожны калісьці прайшоў ягоную школу)

Праўда пра СБМ

Расказ пра беларускіх гісторыкаў Польшчы быў бы няпоўным без аповеду пра доктара Юрыя Туронка. Напісаная ў 1990 г. і выдадзеная па-польску, а ў 1993 г. па-беларуску ягоная „Беларусь пад нямецкай акупацыяй” да гэтага часу трымаецца ў спісе беларускіх бестселераў. І калі эпізадычна з’яўляецца на кніжных развалах у Мінску, прадаецца за шалёныя грошы.

Сумна, але навукоўцы ў метраполі нічога за гады незалежнасці не стварылі не тое, што вартага, а падобнага на кнігу Ю. Туронка. Відаць, наспеў час перавыдаць кнігу,

пагатоў Юрыя Браніслававіч сам зазначае, што некаторыя раздзелы перапрацаваў бы — з’явіліся новыя факты, некаторыя рэчы састарэлі.

Аднак сёння ён сканцэнтраваны на іншым — канчае працу над кнігай пра Саюз беларускай моладзі (1943-1945). Манаграфія будзе распавядаць пра дзейнасць арганізацыі як у Беларусі, так і ў Нямеччыне.

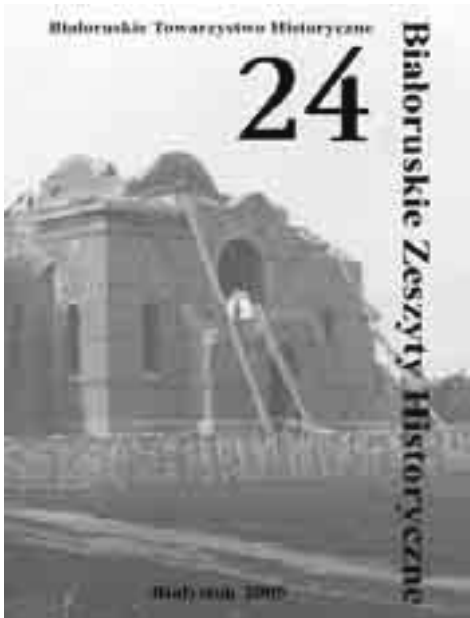
Юрыя Браніслававіч кажа, што кніга можа не спадабацца і тым, хто цягам некалькіх дзесяцігоддзяў бэсціў СБМ, і тым, хто яго ўсхваляў. Гэта будзе аб’ектыўная ацэнка таго, чым быў для гісторыі і кожнага яго ўдзельніка СБМ. Удзел у арганізацыі моцна паўплываў на далейшы

лёт ягонных сябраў. Адным за сяброўства ў СБМ давалі 10 год турмы, іншыя нават на эміграцыі баяліся прызнацца, што былі ўдзельнікамі Саюза. Трэція атрымалі ў СБМ моцны зарад беларушчыны і спрычыніліся да заснавання безліч беларускіх суполак у Вольным свеце.

У незалежнай Беларусі ўжо чакаюць кнігі. У сучаснай — яе чакае шквал крытыкі афіцыйных гісторыкаў, бо манаграфія пойдзе ў разрэз з „генеральнай лініяй партыі”. Маўляў, як можна такое выдаваць? Але факт ёсць фактам. Кніга Ю. Туронка здольная пахаваць сотні кнігаў-міфаў пра рэспубліку-партызанку. Так было і з „Беларуссю пад нямецкай акупацыяй”. Багата крытыкі, але ніхто не здолеў напісаць рэцэнзіі, дзе б раскрытыкаваў аўтара. Не было чым пярэчыць.

Далёка наперадзе нас

Пры канцы 1990-х гадоў Беласток падаваўся для нас — жыхароў метраполі — беларускім гістарычным П’емонтам, а працы тамтэйшых гісторыкаў-беларусаў былі перадавой гістарычнай думкай. Артыкулы ў „Беларускіх гістарычных спытках” служылі ўзорам: вось так пішуць на-

ча, ураджэнца Браслаўшчыны Мар’яна Пецюкевіча. Актывіст нацыянальнага руху ў Заходняй Беларусі, дырэктар музея імя І. Луцкевіча, у 1949 г. быў арыштаваны саветамі і асуджаны на 25 гадоў. „Кара за службу народу” — так назваў Пецюкевіч мемуары, што выйшлі чатыры гады таму ў выдавецтве БГТ. „Ліставанне” мусіць стаць 28-й кнігай БГТ, што выдаюцца ад 1994 г. Дарэчы, найбольш актыўна манаграфіі друкаваліся ў 1990-х, калі выйшла 18 кніг.

Між іншым, праз некалькі дзён па маім вяртанні ў Беларусь, у трох беларусаў, што кіраваліся ў Мінск, канфіскавалі кнігі БГТ — „Наш радавод. Палякі і беларусы: дыялог культур”, „Успаміны” Анелі і Веранікі Катковіч, М. Пецюкевіча, нарысы Сакрата Яновіча. Падстава — невядомая. На памежжы нават прасілі кніганошаў перакласці з беларускай назвы кнігаў, якія забралі на экспертызу. „Відаць, рэжым баіцця нашых кнігаў. Нас гэта пераконвае, што наша праца патрэбная”, — напісаў мне ў электронным лісце В. Харужы.

Фота МІРЫ ЛУКШЫ

Лена Глагоўская так і жыве між двума гарадамі. Асноўнае месца пражывання — горад на Балтыцы, галоўнае месца працы — Беласток...

Фота з архіва

Вячаслаў Харужы і Гражына Харытанюк — этнаграфічная экзальтаванасць

вуку не абцяжараныя ідэалагічнай задухай мясцовыя гісторыкі.

Калегі з Мінска, Гродна, Брэста ехалі ў цэнтр Падляшскага ваяводства на канферэнцыі і для таго, каб адчуць, што гэта такое — займацца гісторыяй не на заказ. Некаторых немагчыма было пазнаць. Падчас дакладаў яны казалі такія рэчы пра БССР, акупацыю Заходняй Беларусі ў 1939 г. і перыяд нямецкай акупацыі, што на аналагічных канферэнцыях у Мінску казалася цішком, у курыльцы.

Здавалася, ну нічога, вось мы — маладзейшыя — аперымся, станем на ногі і пакажам, што можам пісаць не горай. Не сталі. Толькі ідэалагічнай задухі за апошнія гады яшчэ пабольшала. Дый колькі ў нас, у Беларусі, было таго гістарычнага рэнэсансу?

Беларускі „Беласток” жыве ў незалежнасці ад 1990 г. Таму тут і сапраўды дыхаецца вальней. Гэта Арарат беларускіх (метрапольных) гісторыкаў. Ён знаходзіцца за мяжой, хоць і бачны з любога беларускага ўніверсітэта. Але гэта наш Арарат.

Алег ГАРДЗІЕНКА (Мінск)

Сніліся трывожныя сны — душы павернутых скрэблі па сцяне. Прабіраўся я туды ноччу — акірэчваў высокую і вострую жалезную браму, пераскокваў мігам першы і другі паверх...

Вось такія былі пачаткі „Нівы”

— 2 —

Размова з Георгіем ВАЛКАВЫЦКІМ.

— 1 лютага 1956 г. атрымалі Вы назначэнне на пасаду галоўнага рэдактара. Нефармальна гэту функцыю выконвалі Вы ад 1 студзеня. Сакратаром назначылі Міхася Баравіка (дырэктар Беларускай радыёстанцыі і адзін з заснавальнікаў „Беластоцкай газеты”), родам з Арэшкава. Пасля анонсу ў „Газеце” аб выпуску часопіса на беларускай мове рэдакцыя засыпала лісты. Чаго чакалі беларусы і не толькі яны ў сувязі з „Нівай”?

— Пісаў А. Харкевіч: „Хай тыднёвік не кладзе ў галаву чытача формул і дэфініцый, хай не стараецца быць прарокам. Няхай артыкулы будуць арыгінальныя, жывыя, каб удзейнічалі не толькі на думкі, але і на ўяўленні, і пачуцці. Няхай часопіс не толькі вучыць, заахвочвае і кіруе, але таксама спрыяе адчуванню прыгажосці жыцця, хай будзе мілым, жадамым адпачынкам пасля працы... Хай будзе даступным маладым паэтам, драматургам, пісьменнікам і г.д.”. Будзем у будучым раіцца з чытачамі, але і іх першаму слову прыслухоўваўся я найпільней...

— 3 датай 11 лютага 1956 г. мелі Вы першы падыход, ужо не на макеце, другі пробны нумар выдрукавалі з датай 19 лютага, а праз тыдзень выйшаў спецыяльны, з’езд-дайскі нумар. 26 лютага атрымалі яго дэлегатаў ўстаноўчага з’езда Беларускага грамадска-культурнага таварыства.

— З’езд праходзіў у будынку Ваяводскага праўлення Таварыства польска-савецкай дружбы. Я, яшчэ, так сказаць, ананімны рэдактар, углядаўся ў глядзельную залу і намагаўся па мінах, жэстах, спосабе гартання высветліць адносіны дэлегатаў да газеты.

— Вы на гэтым з’ездзе выступалі з дакладам. Той даклад Вы стварылі за ноч, паколькі даклад старшыні загадалі былі перарабіць. Сааўтарам злашчаснага даклада быў Піліп Кізевіч (ён вёў з’езд). За тую ноч знайшлі і новага старшыню, якім стаў Аляксандр Давідзюк. Праз тыдзень, з датай 4 сакавіка 1956 г., выйшла ў свет „Ніва”.

— Былі мы апэратыўныя. У першы нумар змясцілі не толькі абшырную справаздачу, але і скароцаны даклад. Надрукавалі і іншую дакументацыю: асабовы склад Галоўнага праўлення, прэзідыума і сакратарыята (праіснаваў толькі да II з’езда), галоўнай рэвізійнай камісіі, пастановы...

— I „даніну часу” — ліст „тав. Беруту”. Паявіўся і ўслаўляючы з’езд ды светлы шлях верш Міколы Матэйчука...

— Прарокам не стаў, але, як бы не было, адкрыў дарогу на літаратурны палетак. Замыкаў нумар паклоннік Сонькі Залатаручкі Дзядзька Лявонь (Станіслаў Вагурка), адэсіт, які стаў адным з самых папулярных ніўскіх аўтараў.

— Усяго тады не хапала. Друкарня не мела беларускага шрыфт-

Фота МІРЫ ЛУКШЫ

ту, а рэдакцыя — друкавальнай машынкi з беларускім шрыфтам. Не было ўласнага транспарту, не было дзе жыць...

— Памяшканне для рэдакцыі атрымалі мы па Ваяводскім камітэце Фрону адзінства народа — у „кругляку” па вуліцы Кілінскага 7/1, гаспадарылі ў трох пакоях. Выбіраў яго я з таварышам Ксёнджэ. Калі б не ён, наўрад ці наша газетная гонка стартавала б у вызначаны тэрмін.

— Друкарня ўкамплектавала шрыфт, друкавальныя машынкi раздабылі ў прыватнікаў. Як пайшла справа з жыллём?

— Мы знаходзілі розныя куткі, на вуліцы не начавалі. Мяне пад пагрозай суда выдварылі з партыйнай гасцініцы (цяпер асабняк ГП БГКТ). Прыдбаў я начное прыстанішча ў каморцы на гарышчы крыла былога місійнага касцёла на вуліцы Ліпеньскага маніфеста, 25. Потым той кінатэатр разабралі і зрабілі кіно „Сірэна”.

— Там нават не мясціўся ложкам. Вы на падлозе, на раскладзеным дываніку — віцебскім падарунку. Лежачы, рукой даставалі да столі, якая найскос раздзяляла каморку. Пры Вашым росце гэтае памяшканне мела сапраўды магільныя габарыты.

— Сніліся трывожныя сны — душы павернутых скрэблі па сцяне. Прабіраўся я туды ноччу — акірэчваў высокую і вострую жалезную браму, пераскокваў мігам першы і другі паверх... Караскаўся на самотнае гарышча па стромкай лесвіцы...

— Дзень прыносіў больш светлых думкі. Паявіліся пахвальныя артыкулы пра „Ніву” ў „Звяздзе”, „Советской Белоруссии”, прысылалі прыветлівыя лісты беларускія пісьменнікі... Рэдакцыю наведваў Пятро Глебка.

— Дні бадзёрылі і натхнялі. Наш рэдакцыйны паэт Андрэй Сошка стартаваў у красавіку першай падборкай вершаў, „Агафонам Аброткай” (з малюнкамі Юзафа Мазалеўскага) і сатырычнымі вершамі пад псеўданімам „Корань”. У чэрвені падтрымаў нас студэнт Мікалай Красоўскі, у кастрычніку аб’явіўся талент маладога хлопца з Тарнопаля Уладзіміра Гайдука, у лістападзе адгукнуўся вершамі з Узбярэжжа рэпатрыянт Мікола Базылюк (Дварэцкі)...

— Той паэтычны актыві даў пачатак новаму літаратурнаму руху... Ды не кожны чытач быў прыязны.

„Зязюленьку”. Ад 1 мая планавалі рабіць мы літаратурныя ўкладышы, але нашых клопатаў не падзяляў наш выдавец ZG RSW „Prasa”, звяртаючы ўвагу на клопаты з паперай.

— Прышлося задавальняцца чытачам літаратурнымі рубрыкамі.

— Мы наладзілі сувязь з беларускімі пісьменнікамі і ўстановамі.

— Па запрашэнню Беларускага таварыства культурнай сувязі з заграйцай (БТКСЗ) пабывалі Вы тады ў Беларусі. Наведалі м.інш. Навагрудчыну, якая Вам памяталася з 1941 года, сустрэліся з беларускімі пісьменнікамі, м.інш. з Янкам Брылём, у Гродне з Міхасём Васільком...

— Паездка ў Беларусь адкрыла новыя перспектывы для нашай дзейнасці. 18 ліпеня Беласток наведала намесніца старшыні БТКСЗ. У БГКТ сустрэлася яна з прадстаўнікамі грамадскіх арганізацый і культурна-асветных устаноў Беларускай. Я прадставіў план культурнага абмену...

— У той час пачаўся набор на Кафедру беларускай філалогіі Варшаўскага ўніверсітэта. Гэта была адна з пастаноў устаноўчага з’езда.

— Без практычнай падтрымкі мінскіх навукоўцаў ажыццявіць гэту пастанову ў вызначаны тэрмін было б немагчыма... На зыходзе верасня прымалі мы дэлегацыю БТКСЗ, былі сустрэчы ў ДП БГКТ, рэдакцыі, у Гарадку, у Белаавежы...

— Там удзельнічала больш за 10 тысяч людзей. Людзі гарнуліся да беларускага.

— Была вельмі багатая частка, гульні, мастацкім калектывам госці ўручылі беларускія народныя ўборы і музычныя інструменты... Так. І з Беларусі паліліся лісты. Магчы адзін: людзі хочуць падпісацца на „Ніву” і ў Беларусі. Прыслалі свае вершы маладыя паэты Алег Лойка, Генадзь Бураўкін...

— I „Ніва” набывала напорыстасці і баявітасці.

— У нумары ад 21 кастрычніка (у гэты дзень закончыўся гістарычны VIII пленум ЦК ПАРП) патрабавалі мы беларускага прадстаўніцтва ў Сейме, праз тыдзень сталі будзіць ГП БГКТ: пара працнуцца, сысці з высокіх крэслаў да людзей, разрагнуць працу, ажыццяўляць пастановы з’езда. Запатрабавалі неадкладна склікаць пленум. У падтрымку прыйшоў Юрка Туронак з Варшавы, які звярнуў увагу на патрэбу гурткаў, змен у няправільнай арганізацыйнай структуры БГКТ: „ГП лягчэй слухаць не голасу мас, а чакаць інструкцыі ВК Партыі”.

— Адправіліся беларускія паломнікі і да таварыша Веслава, каб дабіцца высвятлення нацыянальнай палітыкі ад цэнтральных улад. З прыкладамі фактаў варожай дзейнасці шавіністычных груп і паасобных беларусаненавіснікаў.

— На грабяні прыбойнага вала польскага Кастрычніка нямала было жоўтай каламуці...

(працяг будзе)

Гутарыла Міра Лукша

Таёмнае мінулае Спічкоў

У Спічкі падаюся з Парцава. Дарога перасякае чыгунку, што калісь спалучала Бельск з Гайнаўкай. Рэйкі ўжо прыкрыла пустазелле і сам чыгуначны насып астаецца нашчадкаў такой жа памяткай руплівасці продкаў, як і яшчэ ранейшыя курганы. Заміж гудкоў паравозаў і грукаў колаў аб рэйкі гудуць на ветры толькі правяды нямых чыгуначных тэлефонаў.

Перад Спічкамі бачу старыя могілкі, на якіх тры помнікі з эпітафіямі з не надта адлеглага часу і некалькі старых-старых пахілых каменных стэлаў. І пытанне: што такое здарылася, што людзі тыя могілкі пакінулі...

У пачатку вёскі каменны крыж з пачатку мінулага стагоддзя; звыш стогадовы крыж сцеражэ спічкоўскую вуліцу і з другога канца. З вуліцы добра бачацца сляды людской актыўнасці на выпашым некалькі гадзін раней снезе; на палове панадворкаў іх не відаць ды і відавочныя кволя...

Пасярэдзіне Спічкоў высіцца драўляны крыж з напісанай на металічным паяску датай: 1868 год. Калі прыглядаюся гэтаму незвычайнаму помніку даўнасці, з суседняга панадворка выходзіць да мяне мужчына сярэдняга ўзросту. Жыве ён у Бельску, а ў сваю вёску прыязджае даглядаць, бадай, вепрука. Інфармуе мяне, што калісь на вёску напала зараза і людзі той крыж выканалі за адну ноч: высеклі, абцясалі і паставілі. Крыж сасновы, перакладзіна накрыта бляхай, аснова стаіць на металічных стрыжнях, упушчаных у зямлю.

У адказ на пытанне пра могілкі мой субяседнік паціскае адно плячамі. Пытаю пра солтыса.

— Пад тым *тапалём*, што на канцы вёскі, трэба пайсці налева, там ён жыве.

Фота АЛЯКСАНДРА ВЯРЬЦКАГА

Солтыса, аднак, няма дома. Солтысіха інфармуе, што паехаў да лекара, а сама яна пра вёску не надта многа можа сказаць. Рэкамендуе мне суседзяў.

Заходжу ў хату аднаго з іх. Гаспадара няма дома.

— Пушоў вепрука колоті, — інфармуе ягоная жонка, дадаючы да гэтай інфармацыі нумар хаты, у якую падаўся яе муж.

Я, хаця вельмі зацікаўлены гэтым спічкоўскім старажылам, не

пакарыстаюся дакладным адрасам, дадзеным ягонаю жонкай, бо для калоння вепрука найменш патрэбны няпрошаныя госці. Гэта не толькі вытворчы працэс, але і свайго роду рытуал, які патрабуе пасвячонах для гэтага асоб. Пры такой нагодзе прысутныя раскрываюць перад сабою душы, а пры сённяшнім апусцашэнні вёскі гэта вельмі рэдкая нагода, гэта свайго роду вялікае свята, якога нельга прафанаваць, як споведзі.

Чарговага магчымага размоўцы таксама няма дома, таксама падаўся да іншага вяскоўца. Прабую нечага даведацца ад гаспадыні, бо ж кабеты найчасцей асвядомлены ва ўсіх вясковых тайнах, але яна адбіваецца нецікаваасцю да іх, запрацаванасцю. Кіруе мяне да чарговага чалавека, які можа нешта ведаць пра мінулае вёскі, бо, дадае, на тых могілках, што мяне цікавяць, пахаваны ягоны бацька.

Мой новы суразмоўца таксама вельмі стрыманы. Ягоны бацька загінуў у час абстрэлу вёскі ў час баёў у 1944 годзе. Загінула тады яшчэ дзве асобы і паколькі з-за перастрэлкі немагчыма было занесці іх на новыя могілкі, пахавалі іх на старых.

Пазней даведаўся я, што адступаючыя немцы затрымаліся ў Спічках, а ў Тапчыкалах ужо былі рускія. І немцы танкамі ад Спічкоў наступалі на рускіх, а рускія адбіваліся. І так згарэлі цэлыя Тапчыкалы і больш за палову Спічкоў, з боку Парцава. А старыя могілкі закрылі даўно-даўно, бо яны паблізу лугоў і падыходзіла пад іх вада.

Спічкі падпарадкаваны Арлянскай гміне. Да лекара трэба даставацца ў Орлю. Найчасцей у гмінны цэнтр спічкоўцы падаюцца на веласіпедзе. Славутыя арлянскія асфальтоўкі войта Міхала Іванчука да Спічкоў не сягнулі. Адзін з маіх суразмоўцаў пракаментываў гэта, што вайт клаў асфальт толькі „сваім“. А ў Спічкі нават жвіроўкі не зрабіў; яе праклалі пры іншым войце. Апошнім часам вайт абяцае і сюды асфальт пракласці, абяцае.

У Спічках пустэе амаль палова хат, другую палову населяюць пераважна пенсіянеры. Толькі чатырох вяскоўцаў гаспадарыць: адзін вырошчвае гародніну, адзін збожжа, адзін гадуе свіней і адзін — кароў; іхнія хаты крыху выдзяляюцца на фоне вёскі. Многія хаты традыцыйныя, аздоблены прыгожымі навугольнікамі і падтэршнікамі. Прыгожая вёска.

Аляксандр Вярціцкі

Праца ў нашай рэдакцыі

Наша рэдакцыя шукае асобу, якая злучыла б у сваіх умеласцях некалькі досыць вузкіх спецыяльнасцяў. Ідэальны вобраз той асобы быў бы больш-менш такі:

— нявымушанае валоданне беларускай мовай у размове і пісьме (рэдакцыя-адладка чужых тэкстаў),

— веды і практычныя ўмеласці па камп'ютэрнай апрацоўцы графікі, тэксту, дызайне кніг і часопісаў ды загадоўцы гэтых матэрыялаў для паліграфічнага працэсу,

— веды і практычныя ўмеласці па настройцы і адміністраванні камп'ютэрнай сеткай (Linux+Windows),

— праграмаванне DHTML/PHP/Perl.

Мэта пошуку — прывучэнне да працы ў толькі што названых галі-

нах і канчаткова... рэальная праца ў нашай рэдакцыі.

Адначасна яшчэ раз, што пералічаныя тут якасці складаюць ідэальны вобраз, а жыць жа даводзіцца ўсім нам у часамі наскрозь скарабачаным свеце, у якім пошук ідэалаў — усё больш складаная праблема. Таму гэты ідэальны вобраз застаецца нашым светлым пажаданнем, а не жалезным прынцыпам, паводле якога будзем адбіраць кандыдатаў.

Кандыдату на пачатак дастаткова будзе акуратна задаволіць хаця б палову нашых пажаданняў з улікам валодання беларускай мовай. Усяго астатняга будзе магчымасць давучыцца тут. Пажаданы ўзрост: 20-30 гадоў; неабходна: польскае грамадзянства.

Асновай для запрашэння Вас у рэдакцыю на перамовы будзе выкананне наступнай задачы:

— згрузіце сабе названыя ў канцы тэксту рэсурсы — будзе гэта здымак-два і тэкст у некалькіх кавалках,

— ідэнтыфікуйце графічныя фарматы здымкаў і, магчыма, ачысціце іх ад непатрэбшчыны,

— ідэнтыфікуйце фарматы файлаў з тэкстамі ды кадыроўкі тэксту, злучыце ўсе кавалкі ў адзін тэкст,

— выпраўце ў тэксце магчымыя літарныя і сінтаксічныя памылкі,

— зрабіце з гэтых матэрыялаў дызайн у выглядзе адной старонкі фармату А-4 (210 x 297 мм),

— на другой старонцы такога ж фармату зрабіце дызайн даведкі пра сябе — у яе як мінімум павінны ўвайсці Вашы кантактныя даныя ды шчырая характарыстыка Вашых ведаў у названых ва ўступе галінах,

— канчатковы дызайн гэтых абедзвюх старонак заключыце ў PDF-файл разумных памераў (не болей 100 KB) і дашліце нам па электроннай пошце.

Калі Вы дацяталі да гэтага месца і ўсур'ёз думаеце пра працу ў нас, задачу выканайце шчыра і самастойна. Калі ў Вас узніклі якія-небудзь сумненні або пытанні наконт працытанага тут, Вам трэба іх вырашыць самастойна. Ваша магчымая праца ў нас будзе палягаць у тым, што пытаць „Як зрабіць тое ці сёе?“ будучы менавіта ў Вас, а Вам параіцца, часцей за ўсё, не будзе з кім...

Вашых лістоў чакаем тыдзень, пачынаючы з даты гэтага нумара. Поспеху і... да сустрэчы тут.

(ам)

Рэсурсы:

- <http://niva.iig.pl/temp/fota.zip>
- <http://niva.iig.pl/temp/teksty.zip>

Ніва

PL ISSN 0546-1960
NR INDEKSU 366714

Наклад: 1 700 egz.

Выдавец: Праграмавая рада тыднёвіка „Ніва“.

Старшыня: Яўген Вапа.

Адрас рэдакцыі: 15-959 Białystok 2, ul. Zamenhofska 27, skr. poczt. 149.

Тэл./факс: (+48 85) 743 50 22.

Internet: <http://niva.iig.pl/>

E-mail: redakcja@niva.iig.pl

Zrealizowano przy udziale wsparcia finansowego Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Галоўны рэдактар: Яўген Вапа.

Намеснік гал. рэдактара: Віталь Луба.

Сакратар рэд.: Аляксандр Максімоў.

Рэдактар „Зоркі”: Ганна Кандрацюк-Свярубская.

Публіцысты: Міхась Андрасюк, Мікола Ваўранюк, Аляксандр Вярціцкі, Ганна Кандрацюк-Свярубская, Міраслава Лукша, Аляксей Мароз, Ада Чачуга, Паўліна Шафран-Асташэвіч.

Канцэлярыя: Галіна Рамашка.

Камп'ютэрны набор: Яўгенія Палоцкая.

Друкарня: „Orthdruk”, Białystok.

Tekstów nie zamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzega sobie również prawo skracania i opracowania redakcyjnego tekstów nie zamówionych. Za treść ogłoszeń redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

Prenumerata: 1. Termin wpłat na prenumeratę na II kwartał 2006 r. upływa 5 marca 2006 r. Wpłaty przyjmują urzędy pocztowe

na terenie woj. podlaskiego i oddziały „Ruch” na terenie całego kraju.

2. Cena prenumeraty na II kwartał 2006 r. wynosi 26,00 zł.

3. Cena kwartalnej prenumeraty z wysyłką za granicę pocztą zwykłą — 120,00; pocztą lotniczą Europa — 133,00; Ameryka Płn., Płd., Środk., Afryka, Azja, Australia — 147,00. Wpłaty przyjmuje „RUCH” S.A., Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, ul. Jana Kazimierza 31/33, 01-248 Warszawa, Pekao S.A., IV O/Warszawa, Nr 6812401053111100000430494.

4. Prenumeratę można zamówić w redakcji. Cena 1 egz. wraz z wysyłką w kraju wynosi 3,50 zł, a kwartalnie — 45,50 zł; z wysyłką za granicę pocztą zwykłą — 4,70 (kwartalnie — 61,10), pocztą priorytetową: Europa — 5,90 (76,70), Ameryka Płn., Afryka — 6,60 (85,80), Ameryka Płd., Środk., Azja — 7,40 (96,20), Australia — 9,60 (124,80). Wpłaty przyjmuje Rada Programowa Tygodnika „Nіwa”, Białystok, ul. Zamenhofska 27, nr konta BPH PBK SA Oddział w Białymstoku 77 1060 0076 0000 4011 5001 5504.

Ёсць, а няма

11 снежня 2005 г. чыгунка ўвяла новы расклад язды цягнікоў. Беластоцкія СМІ надрукавалі яго два дні да яго ўступлення ў сілу. Чарамшане ўздыхнулі з палёгкай. Скончыўся кашмар. У Беласток будуць ездзіць на сучасным рэйкавым аўтобусе, з кандыцынерам! Скароціцца час падарожжа. Віцэ-маршалак Ян Камінскі канстатаваў у тэлебачанні: „Гэта першы, але не апошні аўтобус гэтага віду. Наступны атрымаем у сакавіку. Дазволіць гэта паменшыць дэфіцыт перавозчыка”. Дырэктар Падляшскага прадпрыемства рэгіянальных перавозаў Роберт Навакоўскі заявіў наступнае: „Зараз дэфіцыт складае суму 12 млн зл. Маршалкоўская ўправа прапануе 8 млн зл. Калі не знойдзем кампрамісу, дык ад 1 красавіка вымушаны будзем адмяніць курсіраванне цягнікоў на некаторых лініях”.

А што можна сказаць аб апошнім раскладзе язды? На маю думку, гэта асечка чыгуначных начальнікаў. Прыклад першы збоку. На лініі Чаромха — Беласток павінна курсіраваць тры пары цягнікоў, г.зн. тры з Чаромхі ў Беласток і столькі ж у адваротным напрамку. У „Кур'еры параным” было напісана адно, а на станцыі ў Чаромсе — другое. Аказваецца, няма цягніка Беласток — Седльцы а 14.39. Як рашыць гэтую галаваломку? Чаму ПКП перадае непраўдзівыя даныя для СМІ?

І чарговая справа. Чарамшанам прызначана тры раннія цягнікі ў прамерках двух гадзін. Каму яны патрэбны? Два першыя, безумоўна, патрэбныя, для даезду на працу чыгуначнікам у Беласток (4.30) ды школьнай моладзі (6.40). А каму прызначаецца цягнік а 7.33? Каму залежала адмяніць поезд а 14.39? Калі верыць надрукаванай інфармацыі ў газетах, дык гэтыя прамы цягнік Беласток — Седльцы даўным-даўно курсіраваў і лічыўся адным з больш рэнтабельных, бо спалучаў два сумежныя ваяводства: Мазавецкае з Падляшскім. Гэтым цягніком карысталіся жыхары Сямятыцкага павета, як і студэнты з-за Буга. Не магу зразумець, чаму дырэктар Навакоўскі намагаецца шкодзіць чарамшанам. Няўжо рэалізуе сцэнарый на-

пісаны раней дырэктар Галінай Кузьмай, які зводзіўся да ліквідацыі лініі Чаромха — Беласток? Зараз збіраюцца подпісы пад пратэстам сярод чаромхаўскіх чыгуначнікаў ды працаўнікоў даязджаючых на працу з Бельска-Падляшскага ў Беласток, каб паправіць недасканалы расклад язды. Затым варта задумацца над асноўнай справай: ці Падляшскаму прадпрыемству рэгіянальных перавозаў у Беластоку залежыць на кліентах, ці не. Калі так, дык кіраўнікі адказныя за чыгуначны транспарт у нашым рэгіёне неадкладна павінны дапасаваць рух цягнікоў так, каб задаволіць патрэбы грамадскасці і гмінных самаўрадаў.

Уладзімір Сідарук

За калаўроткам — Ларыса Болбат

Пралля

Зіма. Доўгія ночы, кароткія дні. У доўгія вечары вясковыя жанчыны звычайна займаліся прадзеннем ільну або воўны, каб пасля з пражы выткаць палатно ці прыгожыя дываны. Гэтая традыцыя ў некаторых вёсках надалей жывая, напрыклад, у Лешуках Нараўчанскай гміны. Тут жанчыны-майстры на працягу многіх гадоў мінулага стагоддзя амаль у кожнай хаце зімой ставілі кросны, на якіх у пераборы ткалі дываны. Пасля імі ўпрыгожвалі свае дамы, перадавалі дочкам у пасаг, прадавалі.

Сёння калаўротак ці кросны рэдка можна сустрэць у вясковай хаце. Нядаўна мне пашанцавала пабываць у Яна і Ларысы Болбатаў у Лешуках, калі гаспадыня прала воўну. Прыглядаўся я праллі з вялікім захапленнем ды дзіваваўся ейнаму майстэрству, калі ў яе змораных працаў на гаспадарцы руках, між пальцамі, з тоўстай кудзелі воўны роўненька звівалася нітка. У Ларысы Болбат захоўваюцца ўсе ткацкія прылады і калі будзе такая патрэба, яна ў любы момант зможа выткаць дыван або прыгожую радзюжку.

Тэкст і фота Віктара БУРЫ

Адгаданка

Шыфраграма

Літары адгаданых слоў, перанесеныя згодна з іх парадкавымі нумарамі ў клеткі роспісу, складуць рашэнне — афарызм Вальтэра.

- збжжа на конскі ласунак = 19 _ 6 _ 3 _ 2 _ ;
- вялікая выспа, якая ад усходу прымыкае да кантынентальнай Грэцыі = 9 _ 4 _ 12 _ 16 _ 13 _ ;
- мястэчка між Лідай і Валожынам = 21 _ 22 _ 20 _ ;
- над зямлёю = 31 _ 33 _ 30 _ 32 _ ;
- апостал, які тройчы адрокся ад Хрыста = 25 _ 24 _ 27 _ 28 _ ;
- майстар не ўсе рукі = 14 _ 15 _ 7 _ 8 _ ;
- разумная аснова, лагічнае значэнне = 5 _ 29 _ 18 _ 23 _ ;

8. чыгуначны вузел між Бранскам і Гомелем = 1 _ 10 _ 11 _ 17 _ 26 _ . (ш)

Сярод чытачоў, якія на працягу месяца дашлюць у рэдакцыю правільныя рашэнні, будуць разыграны кніжныя ўзнагароды.

Адказ на адгаданку з 47 нумара

Дуга, жоўць, мёд, Ной, Об, пані, рысора, сена, сцяг, Тамбоў, чума, Юта, янычар.

Рашэнне: **Асперагайся даўгоў, бо яны памнажаюць турботы ноччу і сорама днём.**

Кніжныя ўзнагароды высылаем Аляксандру Дабчынскаму з Беластока і Лявону Федаруку з Рыбалаў.

2006 год

Баран (20.03. — 19.04.) Знакамітыя весткі! Спакайней. Карысці для кішэні і сэрца. Пospех не мусіць вязацца з шумам вакол твае асобы. Важнейшае — унутранае задавальненне і пачуццё мэты. Найлепшы — снежань, будзь аспярожны ў сакавіку.

Бык (20.04. — 20.05.) Аўра над тваёй галавой — зменная. Непрадабачаныя перашкоды. Высновы і досвед — вынік жыццёвых спроб і тэстаў — неацэнны капітал. Найлепшы месяц — студзень, будзь аспярожны ў лістападзе.

Блізняты (21.05. — 21.06.) Маеш многа шчасця, справішся ў цяжкіх сітуацыях, можаш сягнуць па лаўры. Не бараніся ад змен. Планы не заўжды рэалізуюцца па сцэнарыі. Упартаць, неэластычнасць вядуць да крызісу. Найлепшы месяц — кастрычнік, будзь аспярожны ў сакавіку.

Рак (22.06. — 22.07.) Знакамітая кан'юнктура. Крэатыўнасць, падарожжы, развой — новыя магчымасці. Калі хочаш быць шчаслівы — не адварочвайся за сябе. Мабілізуйся, добры час не прапускаяй праз пальцы. Найлепшы месяц — студзень, будзь аспярожны ў кастрычніку.

Леў (23.07. — 22.08.) Планеты крэляць на небе вельмі складаныя ўзоры, год не будзе бестурботны і лёгкі. Рабі на тваю думку найлепшае. Не ідзі лёгкім шляхам, не шукай павярхоўных развязакаў. Найлепшы месяц — снежань, будзь аспярожны ў ліпені.

Дзева (23.08. — 22.09.) Год аптымістычны. Апека планет на кожным кроку, нагоды, упэўненасць, рашучасць. Будуць сітуацыі, калі недахоп рэфлексу прынясе страту. Найлепшы месяц — верасень, будзь аспярожны ў сакавіку.

Шалі (23.09. — 22.10.) Юпітэр пажожа перш за ўсё ў фінансах. Не будзе нагод для клопатаў. Будзе спакойна, гарманічна, хоць без выбухаў поспеху. Больш ініцыятыўнасці. Ты — каваль свайго лёсу. Выбірай разумна, асабліва ў фінансах. Найлепшы месяц — кастрычнік, будзь аспярожны ў студзені.

Скарпіён (23.10. — 21.11.) Складаны год, поўны супярэчлівасцей. Трымай вужа ў кішэні. Паводзь сябе аспярожна, бо прапусціш шанцы каля носа. Інтэграцыя асобы. Найлепшы месяц — лістапад, будзь аспярожны ў лютым.

Стралец (22.11. — 21.12.) Завершыш мінулагоднія планы. Новыя выклікі. Калі рэалізацыя ідэі будзе марудная, запаволь тэмп. Год падрыхтовак да поспеху. Добры снежань, будзь аспярожны ў сакавіку.

Казярог (22.12. — 19.01.) Выкінь са слоўніка песімізм, паразу, псіхаванне. Вызначы мэту. Не адкладвай нічога на лепшы час — ён прыйшоў. Добры студзень, будзь аспярожны ў верасні.

Вадалей (20.01. — 18.02.) Прыпыніся, завядзі парадак у жыцці. Будзь аспярожны ў дзеяннях. Магчымы ўплыў сектаў і таму падобных. На трактуі лёгка дробязей. Найлепшы — люты, будзь аспярожны ў чэрвені.

Рыбы (19.02. — 19.03.) Спрыяльны клімат для жыццёвых планаў. Многа інспіруючых неспадзяванак. Можаш ставіць усё на адну карту. Жыццё — як казіно, часам скажы: хопіць, бо прайграеш. Добры — май, будзь аспярожны ў жніўні.

Агата Арлянская